

Květa Legátová

A young girl with dark hair and eyes is the central figure. She is wearing a white, textured knitted hood that covers her head and neck, leaving only her face visible. Underneath the hood, a dark-colored sweater with a buttoned placket is visible. She is holding a small, dark, reflective object in her right hand. The background consists of vertical wooden planks, and the foreground shows a rough, textured surface, possibly snow or a stone ledge. The lighting is soft and directional, coming from the side.

ŽELARY

PASEKA

Květa Legátová

ŽELARY

Nakladatelství Paseka

© Květa Legátová, 2001, 2011, 2012

ISBN 978-80-7432-218-1 /PDF/

Svým žákům věnuje s láskou autorka

Zrcadlo ve větru

1

Voda a voda, mělce zvlněná.

Na jednom místě se tříští, naráží na skaliska. Duhové kapky prší na hladinu, zjitřenou a kypící.

Skorec se koupá v kalužině. Podivný pták, který se koupe a zpívá. Široko daleko se prostírá horská krajina s nitečkou řeky pod příkrými srázy.

U břehu se sbírá bílá pěna. Houpe se tam borová šiška a na ní, nepatrná i v nesmírnosti přicházející smrti, leží vysílená včela.

2

Po hrbaté cestě nad řekou jede vůz. Ve vodě kluše koník vzhůru nohama.

Cesta je nebezpečná, ale vozka, vzpřímen a široce rozkročen, pobízí koně k rychlejšímu kroku. Vítr mu rve vlasy, ohlušuje ho, mrazivě ho šlehá do nastavené hrudi, muž se však směje, opo- jen jízdou, směje se vyprahlými ústy a po tvářích mu tečou slzy.

„Juliško!“ Trhl opratěmi.

Děvče se zastavilo. Lehce ji vysadil i s nůši.

„Vyžínáš pod skalou?“

Zarděla se do temna.

„Máme pronajatou seč.“

Vozka se zamračil. Mrzel se sám na sebe, pro pár slov, prone- sených nazdařbůh. Co je to ranec ostré, kyselé trávy kdesi od řeky? Vyžíná tam odjakživa celá vesnice. A všichni mají pronaj- atou seč. Na druhé straně.

Juliška natáhla bosé nohy a dotkla se napěchovaného pytle. Přitiskla palec, vyhloubila dolík. Zrní. Pečlivě pytel uhladila – a opět se do něho zavrtává odřenými prsty vyzáblých nožek. Dovede se radovat z příhod, jež sotva stojí za řeč. Dívá se vzhůru se zvrácenou hlavou.

Vrcholky stromů smočené v nebeské modři.

Chvílemi přivírá víčka před větrem a štěrbínami sleduje pádící kmeny, chvílemi zavírá oči úplně a vnímá jen otřesy vozu, uvolňuje údy, aby zachytila co nejvíc z omamné houpačky.

Pramínky světlých vlasů jí poletují kolem uší, jeden rulíček ji šimrá na nose. Tmavomodré oči, stále jakoby užaslé tím, co vidí, zněžněly svitem dětského úsměvu.

Sjíždějí do úvozu.

A zase vzhůru do skal, vzdalují se řece.

„Uá, uá,“ vykřikl vozka na ozvěnu. Kámen odrazil jeho hlas.

Uá! Uá!

Objevuje se volná stráň a první domky. Zastaví u hospody, přemítá Juliška. U hospody slezu.

Příjemná vlna jí proběhla tělem. Ráno začali stavět dřevěné kostry krámků. Zítra začíná v Želarech pouť.

Stavím se u Madlenky.

Pohlédla netrpělivě k vzdáleným střechám. Olupuje sama sebe. Zapomíná radovat se z jízdy. Neskonale touží seskočit z vozu, vběhnout do kovářova chléva, dřepnout si do loňského listí a pozorovat kůzlata.

Teprve včera se narodila, ale možná že už budou na dvoře zabrána do prvních bojových her, střežena matkou, živitelkou, ochránkyní a nejvyšší autoritou.

Juliška miluje kovářovu starou kozu, již v tomto blahobytném domě chovají jen kvůli mléku pro prasata.

Koza ji zná, bude se radovat ze setkání, Joza přinese Madlenku, chromou Madlenku, dávnou spolužačku a kamarádku...

Čas ušetřený jízdou stráví Juliška s ní.

Kodrcají po travnatém svahu, prokvetlém pestrými barvami léta. Je vidět daleko do kraje. Kopce a lesy až k zamženému obzoru. Tu a tam chomáček chalup, křiklavě modrých nebo bí-

lých, se strmými střechami, na nichž se neudrží sníh. Každý si zde dovede postavit domek. Ze dřeva, z kamení, z cihel. Stačí tři místnosti spojené hliněnou náspí: kuchyňka, světnice, chlív. Navíc se někam přilepí dřevěná kolna.

Míjejí stavení nevlídné stařeny Lucky Vojničové. Domek je dřevěný, s vysokou kamennou podezdívkou – jako by vyrůstal ze země. Voní mátou, šalvějí a diviznou. V oknech dokořán otevřených kvetou muškáty, kvetou tam fuchsie a k nim se po stěnách plazí široké listy divokého vína.

Juliška byla několikrát uvnitř. Zнала Lucčino obydlí. Z chodby vedou dvoje schody. Jedny dolů do sklepa, druhé na hůrku, kde visí ze stropu snopky sušených bylin. Honí se tam vítr, střešní okénka jsou otevřena, přesto je prostor nasycen příjemným pachem.

Dostala se tam se Žeňou, dcerou revírního, další spolužačkou a kamarádkou – dny bezstarostného pobíhání želarskými lesy jsou ty tam, zmizely bez varování a bez náhrady.

Měly si toho ještě tolik co říct, když se navždycky rozcházely. Juliška dodnes neví, proč Žeňa tak přilnula k obávané kmotře, ani proč pro ni bylo vždycky otevřeno její tajuplné sídlo.

Jako snívají lidé o kouzelném zámku, tak snívalo Gorčikovo děvče o domku kořenářky. Snilo o poloprázdné světničce, prohřáté sluncem, z níž dýchalo tajemno, jež vzrušovalo, ale neděsilo.

Napřímila se, aby v letu zahlédla aspoň část jizby. Zachytila širokou postel s peřinami jako načechraný sníh.

Vtom se vyřítil proti vozu pes. Vlétl téměř mezi kola, doráží na ně, chraplavě štěká, ježí opelichaný hřbet, obnažuje dásně skoro bezzubé, strašný a bezmocný v lité zlobě stonavého stáří.

Dívka se naklání z vozu.

„Potichu, Rafane, neďivoč!“

Ale vozka zuřivce ještě dráždí, šlehá ho do vychrtlých boků. Pes se štve podél vozidla, jeho jediné oko krvavě plane. Avšak síly, jež vybičoval vztek ze starých kostí a šlach, jsou brzo vyčerpány. Vůz se vzdaluje a Rafan leží na zemi, trhaně dýchá, z otevřených tlamy mu stéká zpěněná slina.

Cesta se prudce stáčí k silnici. Přechází tudy jakýsi muž. Ani se neohlédl po jedoucím voze, přeskakuje příkop, jde po pěšině, rovnoběžně s cestou pro povozy. Juliška se udiveně zahleděla do jeho zad, přes něž se houpá hubený tlumok.

Zálešák!

Muž jde volně, mírně nakloněn, jde rovnoměrnými dlouhými kroky, jde jako stroj.

Dívka naléhavě šeptá: „Toňo!“

Vozka se nehýbe. Neodpovídá. Stojí vzpřímen na voze, údy má ztuhlé, jako by zkameněl. Klouby rukou drtících opratě zbělely.

Avšak to, co se před ním zjevilo jako přízrak, to nebyla popelavá tvář Vojty Zálešáka.

Odkudsi se vynořil obličej docela jiný. Zasvítily v něm cikánské zuby Vojtova bratra Jana.

3

Vysoko na skalách stojí mladý myslivec Jura Machala. Stojí osaměle vyvýšen nad krajinou, s větrem proti čelu, se zrádnou hlubinou pod nohama.

Přiložil k očím dalekohled.

Na kůži pocítil palčivé trnutí.

Dlouho, upřeně sleduje muže s tlumokem přes rameno.

Vzhlédl k obloze, na níž se rozprostřely bílé cáry.

Přistihl se, že otálí. Jako by kratičkým prodlením mohl oddálit to, co dosud nezná, co se však přihodí dnes nebo zítra, co je nevyhnutelné, čemu je odhodlán čelit, čemu půjde bez bázně vstříc.

Privřel oči proti větru a začal sestupovat.

V údolí se setkal s lamači, kteří šli z práce. Zvolnili krok, sotva ho spatřili, a vyměnili spolu pohledy, kterým porozuměl. Podráždilo ho to.

Kráčí kolem mužů zamračen a nevrle zdraví. Je mu, jako by ho hnali uličkou. Má chuť skočit chlapům do obličeje a sedřít ten výraz nežádané účasti.

Starý Judas, který šel poslední, se k němu přitočil a požádal ho o cigaretu. Myslivce otevřel beze slova pouzdro. Staroch si vybral a zamžoural na Juru kalnýma očima.

Dívá se, jako bych byl po funuse.

V myslivcových očích vzplály ohně. Přitom si ostře uvědomuje, jak směšný by byl jeho výbuch. Nemá příčinu k vzteku.

Jestli se neovládnu, budu vypadat jako kluk, který se zjančil strachem.

Pomalu chvějícími se prsty vyndává cigaretu sám pro sebe, ze všech sil se soustředí jen na to. První sirku zlomil, druhá se vzňala. Starý Judas sleduje jeho pohyby.

V houštině se mihla ženská sukně. Porostem se prodírá porodní bába Lucka Vojničová, útlá šedivá žena s pohledem plným zádušné něhy. Jurův zrak ulpěl na nůšce bylin a bez rozmyslu zvolil terč pro své podráždění.

„Kam s tím rancem, kmotra?“

Lucka se zastavila a narovнала záda. Její velké melancholické oči ožily a změnily se k nepoznání.

„Moc se neptej, abych ti skutečně neřekla kam.“

Jura poznává, že ho cizí hněv uklidňuje. Chladí jako olej na spálené kůži.

„Je na vás stížnost, že jste v Želarech vyškubala všechny meze. Lidem scípají kozy. Musím vám napařit pokutu.“

„A já ti napařím pár liskanců na tu tvou drzou hubu! Nevybřeskuj na mě a starej se, abys nedostal křivákem mezi žebra, Vojta Zálešák nezapomněl, kdo ho přivedl do kriminálu!“

Jako by se prolomila hráz. Lamači na sebe mrkli.

Ta větří jako kuna!

„Smějte se, ožralové,“ obrací se k nim Lucka, „vám se to taky spočítá! Každý ví, kdo Vojtovi hospodařil v prázdné chalupě, tuhle Judas má na zdi jeho kukačky, zapři to, mizero, Mária to viděla! A kdo mu rozebral kůlnu, kdo potřeboval tyčky k štěpům? Kdo mu zničil sáně, čí kluk se na nich celou zimu vozil?!“

Jura naslouchá s úlevou. Je najednou klidný, prapodivně šťasten a pln lehkomyšlného rozmaru.

„Mluvte o svých zlodějnách!“ hartusí.

„Tebe,“ vykřikuje Lucka, „tebe dostane nejdřív! A s tebou třeba provaz, tomu je všechno jedno! Piš testament, dokud se ti netřepe ruka!“

Myslivec se naklání k stařeně a rozjařen, notuje tichým, vřelým hlasem:

„Pro tebe, má milá, rozmarýna,
pro mě nebohého černá hlína.“

„Šetři si hlas, nemám rezervní uši! Mně nemusíš dokazovat, žeš vypadl z komediantského vozu!“

Starý Judas se zachechtal. Náhle mu však v hrdle přescočilo a smích se změnil v trhavý kašel, jako když rvou starý hadr, sedl si na zem a schoulil se do klubíčka. Soucitný chlapec Luděk Král k němu přiklekl.

„Zas?“

„Zas. Potvora život.“

Setřel hřbetem ruky krvavou slinu.

„Měl byste ležet.“

„A ty budeš živit moje fakany?!“

„Nevymlouvej se na fakany,“ okřikuje ho Lucka beze stopy účasti. „Toho, co jim namaluješ na záda, se nenažerou!“ Dívá se, jak vykrucuje zátku z ploché láhve. „Cucáš tu pravou medicínu. Až budeš na hromadě, pak přijdeš za mnou, a já abych udělala zázrak.“ Judas se znova rozkašlal.

„Nevidíte, kmotříčko?“ řekl Luděk Král vyčítavě.

„Vidím. Líp než ty, utřínose. To bude škody! O škaredého chlapa míš!“

Řeka nezasténala, lesy se nezachvěly. Z mužů nezbledl ani jediný. Slova, jimiž by se zalykala nejotřlejší ústa, pronáší stařena tak lehce, že ani nejsou krutá. Nerudná babice má práva bo-sorek, jimž zevšedněla všechna lidská hoře. Žádná chalupa v kraji před ní neskryla své tajemství. Zná všechny žaly, které tu tlukou o skály, které se zmítají jako vítr a zebou jako voda dravé řeky.

Kdysi byla kořenářka ohnivým děvčetem nevidané krásy. Zamilovala se do sličného synka, kterého přiženili do mlýna, neboť sestry dorůstaly a v chalupě nebylo jediné pentle, jíž by se

ozdobily. Lucka mu nezazlívala sňatek, nepřišlo jí na mysl, že by se mohl zpronevěřit povinností bratra.

Probírala své truhlice a viděla, že jsou prázdné.

Den co den přecházel mladý mlynář kopce a ťukal na známé okno.

Čím bych byl bez tebe, duša moja!

O poutích se Lucka poprvé setkala s milencovou ženou. Spatřila vybledlou chudinku, jež nesla na tvářích stopy hrubých pěstí. Tím, že tloukl jednu, mínil se muž zalichotit druhé.

Lucka ustrnula nad pochybnými projevy mlynářovy přízně. Večer ho přivítala výčitkou. Pošetilý frajer se domníval, že žertuje, a odpověděl tak lehkovázně, že chytila dřevěný hrotek na mléko a rozrazila mu hlavu.

Láskyplný příběh se skončil.

Ve vrásčité tváři leží dosud stín uhrančivé krásy. Žel, kouzlo příliš prchavé. Stařena není z křehkého rodu víl. Zachází do houštin kolem mužů, kteří obklopují Judase a hledají neohra-
baně slova útěchy.

Jura vykročil podél řeky.

Uvažuje, co počít. Příští hodiny budou žádat trpělivost, a té se nenaučil. Musí se nějak zabavit, jinak skočí Vojtovi do rány a sám vyvolá srážku. Nejlépe vyhledat některou z dívek, jimž tvrdí, že jsou nejhezčí na světě, a planým šprýmem zabít dlouhou chvíli. Kousek odtud bydlí Hedvička Vlkošová.

Myslel, že bude jako vždy sedět u šicího stroje a že ji uvidí oknem. Uviděl ji však mnohem dřív. Ryla na zahrádce.

Když se postavil k plotu, odložila rýč.

„Juro, Vojta Zálešák se vrátil!“

Bylo to nepříjemné uvítání. Přemýšlel, kam odvést řeč, ale nedala mu čas.

„Zabije tě,“ šeptala s vytřeštěnými očima.

„Nezabije. Pil jsem ze zázračné studánky.“

Zarazil se. Hleděl do zkrivené tváře, v níž tepalo cosi strašnějšího než pláč. To děvče mě miluje doopravdy, prolétlo mu hlavou. V záchvěvu nenadálé pokory se zastyděl za své ledabylé city a bylo mu chuděry líto.

Vrápenka, to je hospoda a pár chalup. Hospoda je zděná, prostorná, kolem oken a dveří má primitivní barevné ornamenty. Krčmář je maloval vlastní rukou, nedotčenou uměním. Lidé sem však nechodí pro výtvarný prožitek.

Před hospodou stojí hrubé stoly a lavice. V létě nikdo nevejde před večerem do jizby. Už proto ne, že by ztratil vyhlídku na silnici, po níž projíždějí povozy a plouží se stařeny s otýpkami klestí na křivých zádech.

Prostranství před putykou je místo společenského ruchu.

Tou dobou, brzo po poledni, bývá i v sobotu málo hostů. Jen dva stoly jsou obsazeny. U jednoho sedí kůžkař Mráz, nesnášenlivý tulák, načichlý ostrými pachy svého zaměstnání. Svačí kousek slaniny s chlebem a každé sousto zapíjí pivem. Jí rukama a olizuje špinavé prsty. U druhého stolu se hrají karty. Je zde šedivý Bláha, jemůž přezdívají Rys, profesionální karbaník, který dovede hrát celé dny, od rána do večera a od večera do rána, dokud nezíská tolik, aby se zpil do nemoty. Vedle něho mladý Hložek, statný chasník, který si nějak nemůže vybrat povolání a nechává se živit matkou. Naproti Sluka, otec sedmi dětí. Po půlnoci pro něho některé z nich přijde a odvede ho domů. Konečně Valchař, lesní dělník, divoch a rváč, který však dovede pět dní v týdnu neúnavně dřít.

Za zády karbaníků zevluje hostinský. Je posedlý po hře, ač sám nikdy nehraje, neboť lakota mu nedovolí riskovat.

Naproti přes silnici zeje černý jícen kovářny. Kovářský tovaryš Joza krmí ovsem z ošatky vychrtlého koně, jenž přivezl před chvílí vrchovatou fůru dřeva.

„Ten oves zaplatíš!“ čertí se kovář.

„Baže zaplatím,“ odpovídá chasník pokojně.

„Půjč mi pár grošů, hošíčku.“

Povozník dotírá na Jozu přes hřbet svého koně.

„Na chlast?“

„Co se utrhuješ, halamo?! S koněm máš soucit, s člověkem ne?“

Joza vyklepal prázdnou obálku.

Zastavil se u děvčete, které sedělo na lavičce, zády opřeno o stěnu. Odložil ošatku a vzal děvče do náručí. Nese ji na rukou před zraky mužů, kteří sem civí od hospodských stolů.

„To je chůva, co?“

„Ten dobře ví, co dělá.“

V kovárně je šero, Joza se vyhýbá nastraženému harampádí. Kovář po něm smýkl zlostným pohledem, a podezíraje ho stejně jako ostatní, opakoval, co si navykl opakovat denně.

„Kovárnu ti nedám!“

Joza jde kolem, jako by neslyšel. Chromá Madlenka shlíží z jeho ramene zlým, posměšným pohledem. Všechna příkoří si pěstuje v duši jako jedovatý květ.

V podkrovní světnici ji oslovuje matka.

„Slíbila jsem hospodské šátek.“

Madlenka se belhá k oknu, přidržuje se nábytku. Stehy, stehy, od rána do večera stehy. Tisíce stehů na vzoru smutných barev, jaké se nosí v tomto kraji.

Byla to vteřina. Jediné sklouznutí a pád na zledovatělém svahu. Pokusila se vstát a nohy se jí podlomily. Zavolala na kamařádky. Přiběhla Juliška. Viděla nad sebou její rozesmátý červený obličej.

„Co se ti stalo?“

„Podvrtla jsem si nohu.“

Domů ji donesl kůžkař Mráz. Nesl ji opatrně, nohy bolely jen málo, bylo jí dobře a vůbec se nebála.

„To děvče potřebuje doktora.“

„Zbláznil jste se? Do rána vstane.“

Do rána nevstala, ani do dalších rán. Zavolali Lucku a po strašném výstupu odjížděla Madlenka do nemocnice. Léčení stálo peníze a kovářka proklela každý groš. Nohy zachránili jen k obtížnému belhání.

Matka se za dceru stydí a děvče v tom nachází sladkost pomsty. Noří se do ní jako do prohrátých vod.

Joza ždímá mokrý hadr a navinuje ho na smeták. O přísnou čistotu Madlenčina podkroví pečuje jen on.

Zvenčí se ozval kvílivý nápěv mariánské písně:

„Maria, Maria, lilie líbezná,

Maria, Maria, královno nadhvězdáná...”

Po silnici se plouží procesí. Pouť slavnostně promění celou ves. Každou kolnu lze výhodně pronajmout kajícíkům.

V čele průvodu nesou kříž. Chlapi před hospodou smekli špinavé čepice. Strnuli v rozpačitém mlčení, zírají tupě do neurčita.

Jediný Rys odložil karty a vláčným pohybem sepal ruce. Chlapiska se nudí, modlitba jim trvá dlouho, ale neodvažují se šedivce vyrušit. Všemohoucí by s nimi mohl koneckonců zatočit.

Rys pohybuje ústy.

Otče náš, jenž jsi na nebesích, mám hrát na tu plonk desítku? Posvěť se jméno Tvé, kdybych měl v ruce aspoň dvacet! Přijď království Tvé, Sluka neměl pouštět ten štych, buď vůle Tvá, ty víš, jaký je to somár, jako v nebi, drž nade mnou, pane Bože, ruku, ať mu biju ultimo, tak i na zemi, on je jistě drží, blbec, chléb náš vezdejší dejž nám dnes, jen ať mě nevytrumfnou, a odpusť nám naše viny, měl jsem hrát betla, jakož i my odpouštíme našim viníkům, kdybych neměl ty dva svršky, a neuvoď nás v pokušení, dej, ať mi příště sedne list, pane Bože, s tímhle se nedá hrát, ale zbav nás od zlého, nic po Tobě nežádám, jenom jediné eso a k tomu barvu, amen.

Staroch zvedl hlavu a posílen vynesl červenou sedmu. Jeho pohyb neušel Mrázovi. Čtyři chlapi tu chrochtají uspokojením u mizerného karbanu, zatímco jemu olizuje paty ospalá nuda. Kůžkař pocítil, že se mu z duše hnusí Rysova plesnivá lebka a že mu kazí vyhlídku. Několika větami vyjádřil své myšlenky. Rys mu pohotově odpověděl a nazval ho přitom huncútem a smradlavým hadrníkem. Nato prohlásil Mráz, že podle jeho mínění je Rys ožralý obejda, zlodějský šizuňk, fixlér a lump.

Rozhovor probudil bernardýna, jenž se vyhříval na sluníčku obklopen slepicemi, které se popelily v prachu silnice a stříkaly mu do kožichu. Hafan otevřel jedno oko, a protože nenašel důvod, aby otevřel i druhé, znova usnul.

Silnici křížuje skupina lamačů. Odděluje se od nich starý Judas a loudavě, jako by se na každém kroku rozmýšlel, směřuje k hospodě. Dotýká se dvěma prsty čepice, má to být pozdrav a současně žádost o dovození přisednout. Nato zabírá kus lavičky v rohu, aniž vyrušil muže v karbanu a hádce. Furiantským gestem přivolává hostinského.

„Jdete zaplatit, co jste na dluh vypil?“

Krčmář se opírá pěstmi o stůl. Judas k němu natahuje šlachovitý krk.

„Nevyvaluj na mě očiska, aby ti nevypadly. Brzo tě přejdou rousy. Jde sem Vojta Zálešák.“

Hospodský mžikl a chlapi kolem stolů se napřimují, jako by je někdo zvedal. Staroch se zlomyslně usmívá. Je si vědom své důležitosti. Uvažuje, je-li vhodná chvíle, dát si na cizí konto slivovici.

Kůžkař Mráz pohnul ohryzkem. Společné mínění všech, společný úžas, očekávání i dráždivou bázeň pronesl jediným slovem.

„Sakra!“

5

Toňa Bartek projel kolem hospody jako vítr. Z chumle mužů ho kdosi zavolal jménem, neohlédl se však, štval koně, ujížděje vidině, jež mu byla v patách.

Mladá žena uskočila před jeho vozem a zahrozila pěstí.

Na rozcestí pomohl z vozu Julišce. Viděl, jak uvolňuje hůlkovitými rukama uzel, jenž ji rdousí. Ostře ho to zabolelo, aniž věděl proč.

„Děkuju, Toňo.“

Pohodil hlavou na znamení, že to nestojí za řeč.

Mohl jsem ji vyvézt až na kopec a obrátit se, co by mně to bylo udělalo.

Vyskočil na vůz a odjížděl. Setřásal svědivou nespokojenost a propadal se do své vlastní trýzně.

Mezi stromy vykroukla červená střecha Bartkova stavení. Čtyřletý hošík skočil z plotu a s křikem běží vstříc povozu.

Toňa zvedl syna ze země.

Společně vjíždějí do dvora, vypřahují koně, vedou ho do stáje. Chlapec poskakuje a o překot vypráví, neboť ani hodina dětského dne není prázdná.

Bartková pumpuje vodu a vítá muže úsměvem. Toňa jí bere vědro z ruky. Staví je v kuchyni ke kamnům a trochu si odlévá do hliněné mísy na umytí. Místnost je tichá, útulná, čistá. Půvabná žena nese na stůl mísu husté polévky.

Toňa to vnímá s rostoucí tísní.

„Vojta Zálešák se vrátil.“

Žena se ani nepohnula. Jen oči jí zmrtvěly, jsou jako skleněné.

„Svoje si odseděl,“ říká a sotva hýbá rty. „Mluvils s ním?“

„Ne.“

Ženě se rozbušilo srdce. Musí to být slyšet v tom tichu.

„Pošlu mu zítra po chlapci chleba a kousek tvarohu, aby si nemyslel, že jsme se ho zřekli. Neštěstí může potkat každého z nás.“

Co to blábolím, Kriste Ježíši!

„Možná že půjde k sestře.“

Oba víme, že nepůjde.

Toňa sleduje ženiny ruce, jež bezmyšlenkovitě zvedají z podlahy smítko. Ozval se v něm hořký soucit.

Jak je to marné, děvče! Mluvíme o jednom a oba myslíme na druhého. Voda se ještě nezavřela nad naším trápením.

Dlouho a zvolna si utírá mladý Bartek paže. Zpytuje ženin obličej. Nevíš, jak jsi vždycky zkrásněla, sotva se objevil. Janíček, Jano, kamarád!

Tenkrát v té únorové noci jsem nebyl opilý. Věděl jsem, že zůstal na můstku. To netušíš, má milá, to nikdo netuší. Do rána jsem naslouchal, snad se ozvou kroky – a říkal jsem si: zahyne.

Toňa složil ručník, usedl ke stolu a dal se do jídla.

„Vojta nás teď bude potřebovat,“ hovoří skloněn nad talířem. „Mohla bys mu zítra uklidit.“

Bartková pochopila, že jí podal ruku, aby jí pomohl přes tenké ledy. Couvla ke kamnům a zbytečně narovнала utěrku, která se sušila nad plotnou. Každý krok jí byl obtíž, hrozila se, že upadne na rovné podlaze. Sedla si na lavici a začala loupat brambory.

Myslíš, že je to tak snadné? Že je možné, abych vstoupila do Janova domu a strop se na mě nezřítil, stěny se nesesypaly?

V rudém oblaku před ní plula Janova bílá košile, vyšitá drobným vzorem želarského kraje. Košile bez těla, pohybující se větrem, tak jak ji viděla naposledy, špinavou, pohozenou na tyčkách plotu.

Probodený cár.

Co tam mám uklízet?

Opřela se těžkým pohledem o mužovu černou hlavu.

Proč jsi mě sem vodil, Toňo? Proč jsme nezůstali doma u našich? Kdybych měla deset životů, všechny bych je tu ztratila. Kdykoliv zavřu oči, slyším Janův hlas a je mi do pláče.

Zvedla misku se slupkami a šla je vyhodit na dvůr. Sotva překročila práh, opřela se o stěnu.

Vojta se vrátil. Setkám se s ním a on vzpomene na bratra. Co si pomyslí, když zakřičím *mlč!*

Pavlík přiskočil k matce a točí jí před obličejem pošlou myš.

„Dívejte, mami! To přinesla Dajda!“

Žena napřáhla bezděčně ruku na obranu.

„Bojíte se?“

„To víš.“

Vysypala slupky a vrací se do stavení. Synek jde s ní.

„Zahod' tu myš a umyj si ruce.“

Pavlík je zvyklý poslouchat. Odhodil myš a dívá se s lítostí, jak dopadá na hnojiště. Byl by ji rád ukázal otcí.

Otec si obléká kabát.

Bartková ho uchopila za paži.

„Nechod', Toňo!“

„Je sobota, děvče, co bych dělal doma!“

Promluvil mírně, ale poznala, že neustoupí.

„Nevečeřels. Brambory jsou oloupané.“

„Mám dost.“

Dotkl se dlaní synovy hlavy.

„Vrátím se brzo.“

Bartkové se nahrnula krev do obličeje.

„Vrátíš se ožralý jako vždycky!“

Toňovy oči ztverdly. Ale pak řekl malátně, téměř bez hněvu.

„Nech toho.“

Žena hledí do země.

Na prahu se dlouží a řidne mužův stín.

Pavlík si nabral do obou hrstí matčiných sukní.

„Až budu veliký, nikdy nebudu chodit do hospody, mami.“

Až budeš veliký, co ty víš! Až budeš veliký, možná že klopýtneš tak jako já o jedno osudné setkání.

Vyndala synův malovaný talířek, rozkrájela na něm kouřící brambory, osolila, navrch hodila hrudku másla. Vedle postavila hrnek s mlékem.

„Proč nejíte, mami?“

Pavlík si klekl na židli a podává jí sousto vlastní lžicí. Přijala je. Klučina je šťasten a horlivě krmí zasmušilou matku.

6

Lucka Vojničová si sedla vedle Mráze a objednala si slivovici. Slivovici má hostinský výbornou. Pálí si ji sám a zakládá si na ní tak, že ji neředí.

„Něco se žene,“ prohodila stařena a podívala se na oblohu.

Nikdo jí neodpověděl. Zvláštní strnutí odňalo mužům hlas, v hrdle jim vyschlo, rostoucí rozčilení jim naprázdno pohybuje ohryzky a modeluje obličeje do přitroublých úsměvů. Lucce se naskýtá pohled na šestici vybraných otřapů, jež cosi vyvedlo z míry. Příčina je zřejmá. Cestičkou od řeky sem míří Zálešák.

„Na co civíte?“

Urazili se. Lucka by měla volit citlivěji svá slova. Jsou ve stavu nejvyšší drážditelnosti, podobají se zkrotlým syčákům, jdoucím poprvé k očkování.

Zálešák se blíží, ťuká o kameny vysokými botami a je tak cizí, že ho sotva poznávají. Ostře si uvědomují jeho vybělený obličej, jeho plandavý kabát i podivný ranec přes rameno.

Čichají kořenou vůni zločinu, krvavé rvačky a nelítostné msty.

Vojta, ten vášnivce a nerozuma, zasadil před svědky za bílého dne tři rány nožem švarnému myslivci Jurovi Machalovi a není pochyby, že odvedl jen polovinu díla. Jura je dosud živ.

Zato Jano je mrtev.

Až se to Vojta doví, začne se podobat dravci. Ve vzduchu se kolébá smyčka a kdesi je místo, na kterém bude postaven dřevěný kříž.

Vojta není jehně, a proto nemá naději. Padne, zkrvavený pářát zařatý do kořisti. Snad má jiné myšlenky a jiná předsevzetí. Ale dnes či zítra bude vyhnán z nory a bude usmýkán zoufalstvím a zuřivostí.

Zvláštní člověk – Vojta!

Zdálo se, že ten hoch je vtělený mír. Sedával vedle bratra zabrán sám do sebe, vzdálen vřavy, jež ho obklopovala. V jediném okamžiku se v něm otevřel kráter. Chlapi couvali, neboť jim vzal dech. Když se vzpamatovali, pět s ním mělo co dělat.

Proč?

Mezi Jurou a Zálešáky byly nastřádané hněvy. Lucka Vojničová vypověděla: Ti se líbili jeden druhému jen s rozbitou hubou.

Tak to stojí i v protokolu.

Vojta stanul před hospodou.

Starý Judas, jemuž jsou cizí zábrany, prýšticí z nepraktické přecitlivělosti, se zvedl z lavice.

„Vítaj, kamaráde! Pojď mezi nás, poplatíš něco!“

Ke chvále ostatních budiž řečeno, že se jich dotkla jeho nestoudnost, aspoň v prvním okamžiku.

Vojta se nechá obejmout kolem ramen a vést ke stolu. Rozhlíží se očima, které vypadají jako potažené pavučinou.

Judas olízl popraskané rty. Povzbuzen Vojtovou povolností se sápe po jeho ranci a stahuje mu ho ze zad.

„Co to máš v tom uzlu?“

„Prádlo. Koupil jsem si je ve městě.“

Konečně zaslechli Vojtův hlas. Zlidštl tím, že promluvil. Sedl si na kraj lavice, ranec si přitiskl k boku. Obeplouvá muže svýma zastřenýma očima, jako by je počítal: Sluka, Valchař, Hložek, Mráz, Judas, Rys. Hospodský postavil na stůl kořalku. Baziliščíím pohledem se propaluje do Vojtových kapes. Kolik sis přinesl z kriminálu?

Chlapi natahují k Vojtovi krky jako vzrušené husy, kdákají o ničem a jazyky jim leptá nevyslovená otázka, palčivá jako rozkousaný pepř. Jediný kůžkař, jehož duše si hýčká u dna teplý plamínek, přešel chápavýma očima po Vojtově pleti.

„Jsi unaven, chlapče.“

Vojtova víčka se zachvěla.

„Šel jsem pěšky. Celou cestu. Dva dny a dvě noci.“

Judas pozvedl sklenku.

„Napijem se na to.“

Tu se však objevila překážka, již nebylo možno přehlédnout. Ocelová pracka chňapla po Judasově vetché paži.

„Vojta pít nebude. Nesmí se opít.“

Zpozorovali, že se mezi ně připleťl kovářský tovaryš Joza. Valchař a Sluka vyskočili. Vzápětí se zatřepali ve vzduchu. Joza je rozhodil jako dva snopy.

Sklonil se k Vojtovi.

„Jdi domů.“

Vojta k němu pozvedl mdlé zraky.

„Počkám tady na Jana.“

Neviditelná síť se otočila chlapům kolem těla. Oněměli. Vyvalují na Vojtu oči jako leklé ryby.

Záležák vycítil, že se něco stalo. Jeho tvář se měnila, jako by se probouzel zášlehem blesku.

„Co je? Co se stalo s Janem?“

Promluvila Lucka Vojničová.

„To nevíš? Zmrzl letos v zimě na mostě.“

Chlapi pochrchlávají, nemohou odkašlat. Vojta vstal.

„Napij se,“ tlačí ho Judas zpět, „napij se na žalost!“

Vojta ho prudce odstrčil.

„Nechte mě! Dejte mně všichni pokoj!“

Chce odejít, ale krčmář se mu staví do cesty. Vojta vyrval z kapsy starou papírovou tobolku a vyhodil z ní hrst zmuchlaných peněz.

„Víc nemám.“

Otočil se zády a udělal první krok. Stařecky se ohnul pod lehkým břemenem.

„Sebralo ho to,“ řekl starý Rys.

„Zapijem to,“ odpověděl Judas.

Vojta se podvědomě vyhnul vesnici. Jde prázdnou strání, je k smrti unaven, ale jde. Je nevýslovně sám. Bratr, jenž mu šel po boku až do posledních vteřin, se rozplynul, byl odváť větrem.

Zdá se mu, že šlape do popela a že se každým krokem propadá.

Na okraji lesa se rozkřičela sojka. Zaváhal. Potom se nesmyslně zasmál a vkročil do houštin.

Uplynulé chvíle se mu vracely v nepřehledné změti. Zalykal se jimi jako prachem.

Proč mi nikdo nepodal zprávu? Proč mi sestry jedinkrát nenapsaly?

„Vojto!“

Vojtovy oči se musely vrátit z veliké dálky, aby spatřily tu, která ho oslovila. Žena v městských šatech, s holým hrdlem, na němž visí šperk. Šperk se pohybuje. Snad tím, že žena dýchá.

„Nepoznáváš mě?“

Irča Marenina.

Nastrojená, zpanštlá Irča Marenina. Kde se to v ní vzalo! Ach, Bože!

Vojta se dívá na zlatý řetízek. Chytit a zadrhnout!

„Co čučíš?“

„Tak.“

...

„Čekám na tebe.“

„Na mě?“

Šperk opět upoutal Vojtovy zraky. Pohybuje se nahoru dolů.

Vzala ho za ruku. Kdysi ji brával za ruku on.
Hezounkou, stydlivou Irču v naškrobených rukávcích.
„Vojto,“ zašeptala sametově. Ten tón tak dobře znal.
Hrubě ji setřásl.
Odstoupila.

„Co si o sobě myslíš... zabijáku?!“

Šperk na hrdle se houpá. Vojta po něm vztáhl ruku. Tvrdá pěst mu vletěla do obličeje. Zapotácel se a upadl. Narazil loktem na kámen a bolest mu na okamžik zakalila oči. Když prohlédl, uviděl balvan, obalený mechem a střeplíka, jak po něm leze. Odtáhl se, aby mu netarasil cestu.

7

Juliška přišla s trávou dřív než obvykle, ale sestřina otázka zněla:

„Kdes zevlovala?“

„Toňa mě svezl.“

Sestra Stáza, jež stála uprostřed dvora se založenýma rukama, ušmudlaná a rozcuchaná, nepostřehla v Juliščině odpovědi nic nelogického.

„Který Toňa?“

„Bartek.“

„Z toho se udělal pěkný lump.“

Juliška rozvazuje trávníci, nasbírá náruč trávy, nese ji k dřevěnému chlévu, naplňuje zhroucenému a shnilému, jehož okénkem už prostrkují kozy lačné tlamy.

„Kozám nedávej, pásly se.“

Ubohá zvířata byla uvázána u kůlu ve vypasené ohradě a po celý den opisovala marné kruhy, aby ulovila mezi kamením rezavý chomáč udupané trávy.

„Mají hlad.“

Juliška vhodila travu do chléva.

„Polovička by jim stačila. Pošlapou to a pocuchají.“

Stáza mluví vysokým ječivým hlasem.

Pod kolnou se ohlédl Stázin muž, který tam naklepával kosu, posunul si cigaretu do koutku úst a křikl.

„Neřvi!“

Stáza zvedla stéblo a začala je žvýkat. Loudá se za Juliškou do chalupy, jejíž zvětralé stěny se prohýbají a čpí zkyslými odpadky, kouřem a plenami. Stáza nevětrá. Šetří, jak říká, teplem.

Ráda se dívá, jak sestra pracuje. Sama nemůže. Je v šestinedělí. Nadto ji trápí prapodivné neduhy, polehává, stěžuje si, fňuká a tloustne. Vyplivla rozžvýkané stéblo na hromadu chrasť u kamen. Juliška rozdělává oheň a staví na plotnu hrnce s bramborami.

„Nemohlas donést trochu hub?“

„Nerostou.“

„Nerostou, protože nehledáš.“

Juliška neodpovídá. Uklízí, ačkoli dávno ví, že nepohne horou nepořádku, který jde k duhu její ledabylé sestře.

Uvařit, uklidit, umýt děti.

Stáza přijímá její služby jako samozřejmost, vždyť se osiřelé sestry ujala a vychovala ji. Žije v přesvědčení, že dluh není dosud vyrovnán. Téhož mínění je i Juliška. Ani ve snu ji nenapadne přetít otrocké pouto.

„Tetka mně slíbila slepičí droby. Skoč tam.“

Juliška vyhlédne oknem. Na obloze je černý kout.

„To přeběhneš. Jdi a řekni tetce, že ten hrách, co poslala po Tomáškově, byl samý červ.“

Juliška shodila zástěru, trochu se upravila.

Vyběhla z domu.

„Brambory za chvíli odstav!“ volá přes rameno.

UVĚDOMUJE SI LEHKOST SVÉHO KROKU, PROŽÍVÁ RADOST Z CHŮZE bez břemena. Představuje si, že je jí dáno jít nazdařbůh, courtat se do sytosti, mít habaděj času a nikam nepospíchat, najít si tůňku, kde si hrají vodoměrky, a naklonit se nad ní.

Přibíhá huňatý pes. Čichá jí k ruce a tiše, žádostivě kňučí.

„Nic nemám, Šohaji.“

Nabrala do hrsti jeho kožich a přátelsky zatahala. Zavrtěl ohonem. Ozvalo se ostré zapísknutí. Pes vztyčil uši, na chvíli zne-

hybněl. Pak se dal do běhu. Uhání tam, kde kloužou po svahu popelavé vlny ovčího stáda.

Docela nahoře stojí žena Marka Gorčíka, Juliščina bratrance. Vyhlíží muže.

Je ticho. Krajina nabyla ostrých rysů. Zařízla se do prostoru.

Marek Gorčík se oddělil od smrkových kmenů a pohybuje se pomalu, rytmicky vzhůru. Objali se uprostřed svahu.

Stranou pod lesem je dřevěné stavení Zálešáků. Přes rozvalený plot se rozrůstají ostnaté větve plané trnky. Trnka a divoká růže. Juliška se obdivovala těm keřům, jež zjara obkvétaly dům červeně a bíle. Jako dítě zde ráda sedávala, dívala se daleko za řeku, na ohromné rudé slunce, klesající mezi vrchy, vždy znova očarovaná barvami západu, choulila se do klubíčka, objímala kolena, dokud se na nebi nerozplynulo poslední dechnutí té strašné plamenné krásy. Vídala ji Zálešáková a volávala na ni. Juliška se jí bála. Nepodobala se vesnickým ženám a děvče jí nikdy neřeklo teti. Pleť měla příliš bílou, vlasy příliš černé. A nevídané fialové oči.

Jen její úsměv uklidňoval a vemloul se do srdce.

Jano se dovedl taky tak usmívat.

Obloha má černou roušku, slunce jedovatě pálí.

Vichřice, pomyslí si Juliška a zrychlí krok.

Kmotru našla u kamen. Na stole ležela oškubaná slepice.

„Vzkázala jste, kmotřičko?“

Zastavilo ji tlumené psst! Stařena klade k ústům prsty zkroucené dnou. Odbelhala se k polici a tam mezi svatými obrázky vyhledala podobiznu.

„Podívej!“

Juliška si prohlíží cizí nepříjemnou tvář. Ze světnice zní hrčení šicího stroje.

„Irča je doma?“

Kmotra kývla.

„Šije si cíchy.“

Šťastný vzdech, jenž mnoho napovídá. Chromé prsty ťukají na podobiznu.

„Proto jsem vzkázala. Abys Irči trochu pomohla. Mohla bys zítř?“

Zítra začíná v Želarech pouť, Stáziny děti budou žadonit...

„Ano, kmotříčko, přijdu.“

Vrzly dveře. Irča spatřila na stole fotografii.

„O tom se bavíte?“

„Juliška to přece může vědět.“

„Neříkám, že ne.“

Irča se zastavila u kamarádky a zpříma, s výsměchem si ji prohlíží. Nic z dávného přátelství není v tom pohledu.

Závan větru narazil na okno. Zaskřípalo.

„Musím jít, kmotříčko.“

„Vezmi Stázině hlavu a krk ze slepice, aby mě nepomluvila.“

Nový náraz větru rozdrnčel sklo. V jizbě se zešeřilo.

„Nechceš raději zůstat, než to přejde?“

„Ne, mám moc práce.“

Kmotra jde s Juliškou do síně.

„On má kavárnu v Šádově Huti. Však víš, Irča tam nějaký čas dělala a úplně se do ní zbláznil. Je to vdovec, ale děti má už dospělé a zaopatřené, takže dům a všechno jednou připadne Irči. To děvče se umělo narodit.“ Matčina radost zvoní jako bystřina, zaposlouchaná sama do sebe. „Tady máš ještě koláč. Ten Stázi nedávej.“

„Kmotříčko, víte, že se vrátil Zálešák?“

„Já jsem myslila, že bude ještě rok sedět. Pustili ho asi za dobré chování. Jak to víš?“

„Viděla jsem ho.“

„Jak vypadá?“

„Jako vždycky.“

„Vojtovi koukala odmala z očí šibenice. Ochomýtal se taky kolem Irči, ale zatrhl jsem to. Jano byl lepší. Jana je škoda. Ačkoli po smrti Zálešákové se spustil i on. Mají být po kom. Táta byl největší divoch v kraji.“

„Co je nám po tom, mami,“ promluvila z kuchyně Irča. Juliška viděla pootevřenými dveřmi, jak zamáčkla na okraji stolu oharek cigarety.

Juliška se prodírá vichřicí. Vítr jí smýká, déšť ji oslepuje, klouže po vlhké trávě, padá na kolena, s námahou lapá po vzduchu, polyká ho s deštěm otevřenými ústy a cítí, jak ji pálí v krku. Není to tak zlé, ujišťuje se a snaží se najít trochu kouzla v tom ohlušujícím unášení.

Zaslechla hučení vody. Polekalo ji to.

Copak neznám cestu?

Zastavila se na břehu řeky. Voda je vzdutá, obludně se převaluje přes můstek rozlomený v půli.

Strach zburcoval její síly. Vleče se do stráně, oběma rukama se přidržuje chomáčů trav.

Obloha se otrásá a jako strašný pták si češe rudým zobanem sivá pera. Vzdálené vozy rachotí. Tma, jež místy tlí, světélkuje jako starý peň.

Dostihla stavení. Je jí jedno, čím. Zabušila na dveře a současně vzala za kliku. Klika povolila. Proběhla síní a vstoupila do šeré místnosti, osvětlené petrolejkou. Vítr za ní přirazil dveře.

Ovanul ji nepřírozený klid.

Místnost je poloprázdná. Z nízkého stropu visí vlákna pavučin. Police jsou plné harampádí. Postel a na ní kožich, napolo sežraný od myší. Vedle kamen džbán, v němž se třpytí voda. Okenice nedoléhají, jedna je prasklá a drnčí.

Muž, který stál u okna a hleděl na běsnící živly, se otočil. Matný obličej Vojty Zálešáka.

Co tady dělá, letí děvčeti hlavou. Tady, v prázdné chalupě? Proč nešel k některé z provdaných sester?

„Já zas hned půjdu, Vojto. Jenom si oddychnu.“ Roztřásl se jí nohy i ruce, hlas se jí třese. „Venku je strašně. Myslila jsem, že se udusím. Hnalo mě to k řece. Voda strhla lávku.“

Vojta zvedl ze stolu poloprázdnou láhev.

„Napij se.“

„Co je to?“

„Kořalka.“

Odstrčila mu ruku.

„Vypadáš jako zmoklá myš.“ Hodil jí z postele dřevěný kožich.
„Zabal se.“

Kožich čpěl myšinou.

„Ne, děkuju ti, není mně zima.“

Všiml si uzlíku, z kterého kapala voda a krev.

„Co si to neseš?“

„Kmotřička mně dala slepičí hlavu.“

Ušklíbl se.

Venku burácela bouře, ve světnici bylo zatuchlé dusno. Sem tam jím prosmýkl svěží jazyk čerstvého vzduchu.

Vojta ukázal na židli u stolu, jedinou, která měla čtyři nohy, a sám si sedl na postel. Zapraštěla, ale nepropadl se.

„Co je nového?“

„Moc lidí pomřelo.“

Neuvědomila si, že otočila nožem ve Vojtově hrudi.

„Taky Gorčíkovy tety. Marek zůstal sám a oženil se.“

Rád by se zeptal na Jana. Nedokáže však vyslovit jeho jméno.

„Marek?“

„Nahore na Hřibu.“

„Já vím.“

Pak bylo ticho, dlouhé ticho. Každý myslel na své. Dokud to v síni nezašramotilo. Dokud to strašidelně nezašmátralo po dveřích.

Vojta otevřel a přes práh se převálilo tělo. Juliška k němu přiklekla.

Jura Machala.

„Jura!“

„Je po něm?“

Vojta zkrřížil ruce.

Juliška se rozhlédla hledajícíma očima. Přiskočila k rozvázanému vaku, vytáhla jednu košili.

Vojtovou sinalou tváří proběhla křeč.

„Nech toho!“ Juliška před ním couvá. „Nedotýkej se...“

„Teď ne! Teď ne! Teď ne!“

Juliščin hlas mu ochromil údy. Zastavil se.

Dívá se, jak děvče namáčí košili do džbánu s vodou.

„Vojto, nemohu zastavit krev! Pojd' to utáhnout!“

„Dej mi pokoj,“ zachrčel. Cítil, jak ho opájí nenávisť. „Nejsem ohledávač mrtvol.“

„On není mrtvý.“

„Tím hůř pro něho. Ať zdechá.“

Juliška se narovнала.

„Musíme někoho zavolat. Jdi pro Lucku.“

Chvíli to trvalo, než si uvědomil, o co ho požádala. Menší opo-
važlivost by vyvolala vztek, zde však byla překročena míra. Zde
se vše zvrhlo v nepřičetné veselí, jež stoupá do očí jako slza, jež
svědí v hrtanu a nutí ke kašlavému smíchu.

„Prosím tě, Vojto, jdi!“

Poslední slovo zaznělo tvrdě.

„Já nejsem anděl, děvče!“

Stála proti němu v postoji člověka, který nehodlá couvnout.
Civěl na její vetřou urousanou sukni, z níž vyčuhovaly bezma-
sé nohy, civěl na její úzká ramena, na zplihlé vlasy, přilepené
k lebce. Hřeší na svou bezmocnost.

Stiskl rty.

„Víš dobře, že je to nesmysl.“

„Musíme něco udělat!“

„Co je mně po Jurovi Machalovi,“ křikl na ni. „Dost na tom,
že mně špiní zem!“

Na tvářích mu naskočily skvrny.

„Něco ti řeknu,“ pokračoval tiše a v jeho hlase bylo znát chvění
přepjatých strun. Naslinil si rty. „I kdyby zrovna nebyla vichřice,
i kdyby ta cesta nebyla předem ztracená, nepohnu prstem pro
Juru Machalu! Nepohnu prsem, kdybys mě prosila na kolenou!“

„Podívej se na něho!“

„Dívám se na něho. A není mně ho líto, jestli se na to ptáš.“
Skočil na stůl a odtrhl desku mezi stropními trámy.

„Tady je. Tátova puška. A je tam kulka i pro toho psa! Pros za
myslivce, soucitná holčičko, zalamuj ruce, plač!“

Vyrvala mu zbraň docela snadno. Odhodila ji do kouta. Jeho
ruce byly mdlé, nebyl schopen obrany. Třásl se nezadržitelným
smíchem.

„Půjdu sama, Vojto.“

Škytavý smích ho přešel. Uchopil ji za rameno.

„Neuděláš ani sto kroků a zlomíš si vaz! Poslouchej! ... Tam venku tancuje sám ďábel! ... Vidělas urvaný most. Do vesnice je teď jenom jedna cesta. Ta, kterou šel Jura. Přes skály!“

Děvče si utahuje šátek kolem hlavy. Její neochvějnost, její neuvěřitelná, šílená chladnokrevnost Vojtu rozběsňuje.

„Chceš se zabít pro myslivce? Jdi zpátky! ... Jdi zpátky, povídám!“ Smýkl jí zpět, ale vyrvala se mu. Znova uchopil její paži. Stiskl. Bránila se strašnou silou.

Zlámu jí kosti.

Na čele mu vyvstal pot. Pustil.

„Ničím na světě,“ blekotala, „ničím na světě mně nezabráníš jít!“

„Proč?“ zařval.

„Protože to musíme udělat.“

Pocítil k ní zuřivou nenávisť, jakou cítíme k paličatému děcku, které se vymyká naší vůli a svéhlavě se žene do záhuby. Vyběhl za ní do vichru a vetkl jí prsty do vlasů. Byl bez sebe vztekem. Nenáviděl ji do morku kostí.

„Jdi zpátky,“ chrčel, „když zdechnout, tak zdechnout. Půjdu sám.“

„Ty? Proč?“

„Protože jsem se právě zbláznil!“

„Vojto, skály jsou jako z ledu,“ sípá Juliška s ústy u jeho obličeje. Odhodil ji stranou.

„Jdi dovnitř a modli se, abych se vrátil.“

9

Stojí za zmínku, jak vkročila do vichřice Lucka Vojničová. Jediná pochopila smysl Vojtových slov, když stanul ve dveřích hospody a zakymácel se na prahu, jak hledal kousek podlahy, který by ho udržel.

Vyšli rychleji, než ostatní popadli dech.